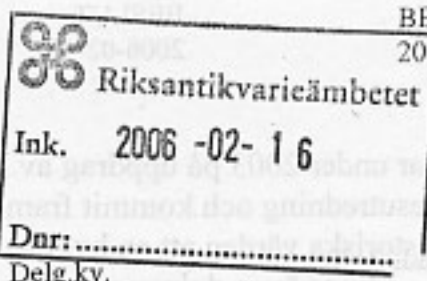

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Kulturmiljöenheten
Agnes Kempe
1:e antikvarie
031-60 52 28

H 024 (kultur & väjesliv)
A 243 (biograf)

BESLUT
2006-02-15

L 2044
Diarienummer
432-38878-2003

Sida
1(4)

**Byggnadsminnesförklaring av f.d. biograf Flamman på fastigheten Gårda 68:1
Redbergsvägen 19, Göteborg**

Beslut

Länstyrelsen beslutar med stöd av 3 kap 1 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. (KML) att förklara f.d. biograf Flamman på fastigheten Gårda 68:1 för byggnadsminne.

Länstyrelsen meddelar enligt 3 kap 2 § samma lag följande skyddsbestämmelser:

1. Byggnaden får inte rivas.
2. Byggnaden får inte byggas om, till eller på annat sätt förändras utvändigt.
3. Ingrepp får inte göras i byggnadens stomme.
4. Byggnadens planlösning får inte ändras.
5. I de utrymmen som gråmarkerats på bifogad planritning får inte göras ingrepp i eller ändring av fast inredning.
6. Byggnaden skall underhållas så att den inte förfaller. Vård och underhållsarbeten skall utföras på sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar. Underhållet skall ske med material och metoder som är anpassade till byggnadens egenart.

Om det finns särskilda skäl får Länstyrelsen enligt 3 kap 14 § KML lämna tillstånd till att ett byggnadsminne ändras i strid mot skyddsbestämmelserna.

Redogörelse för ärendet

Den 23 maj 2003 väckte Länstyrelsen fråga om byggnadsminnesförklaring av f.d. biograf Flamman. I samband med beviljande av bidrag till exteriör restaurering år 2001 och 2002 ställde Länstyrelsen som villkor att fastighetsägaren skulle godta att byggnaden förklaras som byggnadsminne enligt 3 kap KML utan krav på ersättning eller inlösen.

2006-02-17 beslöt. Mank.
beslutet till KML = B.M.-reg. A. i. / M

Postadress:
403 40 GÖTEBORG

Besöksadress:
Ekelundsgatan 1

Telefon/Fax:
031-60 50 00 (växel)
031-60 52 09 (fax)

Webbadress:
www.o.lst.se

E-post:
kulturmi@o.lst.se

Göteborgs stadsmuseum har under 2003 på uppdrag av Länsstyrelsen genomfört en byggnadsminnesutredning och kommit fram till att den f.d. biografen har så höga kulturhistoriska värden att en byggnadsminnesförklaring är väl motiverad. Fastigheten finns även dokumenterad och utvärderad som byggnadsminnesvärd i en uppsats från år 2000 vid Institutionen för Miljövetenskap och Kulturvård vid Göteborgs universitet.

Fastighetsägaren Göteborgs Finska Pingstförsamling har den 20 maj 2004 godtagit de föreslagna skyddsbestämmelserna. Göteborgs kommun har den 25 maj 2004 tillstyrkt föreslagna skyddsbestämmelser.

Historik

Biograf Flamman vid Redbergsplatsen stod färdig 1935. Det var en modern skapelse ritad av Sten Branzell, arkitekten som tillsammans med Uno Åhrén upprättade 1935 års stadsplan. Förutom biograf inrymde byggnaden två butikslokaler och en vaktmästarbostad.

På nyårsafton 1982 visades den sista filmen på Flamman. Byggnaden såldes därefter till Göteborgs Finska Pingstförsamlingen, som sedan 1983 använder den som gudstjänstlokal.

I och med ägarbytet skedde en del invändiga förändringar för att anpassa byggnaden till församlingens verksamhet. Salongen byggdes om i sin främre och bakre del. Bland annat tillkom ett samlingsrum och en läktare.

Under åren 2001 och 2002 genomfördes en exteriör restaurering med bidrag från Länsstyrelsen. Fasaderna putsades om och fönstren renoverades.

Motivering

Enligt 3 kap 1 § KML får Länsstyrelsen förklara en byggnad som är synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde eller som ingår i ett kulturhistoriskt synnerligen märkligt bebyggelseområde för byggnadsminne.

Flamman är ett bra exempel från 1930-talets stora biografbyggande, då det fanns utrymme att experimentera med de senaste arkitekturtrenderna. Funktionalismen var på högsta modet och Flamman utformades i en utpräglad "funkisstil" med ljusa slätputsade fasader, ospröjsade fönster och ett nästan plant tak.

Funkisen slog igenom samtidigt som ljudfilmen, vilket fick stora konsekvenser för biografernas utformning. Att gå på bio blev nu ett folknöje och biograferna kunde för första gången frigöra sig från ambitionen att efterlikna teatern. Det var den moderna tiden som skulle speglas i byggnaderna efter mottot att formen följer funktionen. Det medförde att man nu lämnade klassicismens strävan efter symmetri. Olika formelement och volymer fogades istället samman till en många gånger asymmetrisk, men medveten och

432-38878-2003

balanserad helhet. Detta kommer tydligt till uttryck hos Flamman, särskilt i det rundade vestibulpartiet, vars fönsterband följer den invändiga trappans stigning.

Flamman är mycket välbevarad exteriört. Samtliga dörrar och fönster är i original sedan uppförandet, med undantag för vaktmästarbostadens. Ovanpå skärmtaket vid entrén finns fortfarande anordningen kvar för den gasdrivna fackla som tidigare tändes i samband med bioföreställningarna. Neonskylten med biografens namn plockades dock ned i samband med Göteborgs Finska Pingstförsamlings övertagande.

Även en relativt stor del av den ursprungliga interiören är bevarad. I salongen finns det sluttande golvet kvar och ett stort antal av biografstolarna. De putsade salongsväggarna och taket är också i original sedan uppförandet, även om rummet fått en ny färgsättning. I vestibulen finns den karaktäristiska kalkstentrappan bevarad samt de väggfasta bänkarna med sittkuddar i röd galon.

Byggnadens ursprungliga ventilationssystem är fortfarande i bruk och visar prov på funktionalismens tekniska innovationer. Luften tas in med hjälp av en stor fläkt i källaren och leds via trummor och gångar upp i byggnaden och ut genom ventilationsgaller under varje biografstol.

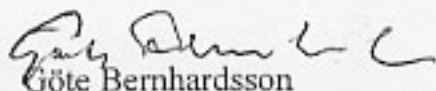
Flamman finns med i kommunens bevarandeprogram och är en av Göteborgs tydligaste representanter för den funktionalistiska arkitekturstilen. Den utgör ett viktigt inslag i stadsbilden. På en nästan triangelformad tomt ligger den som ett värdigt avslut på Gubberoparkens 1930-tals bebyggelse.

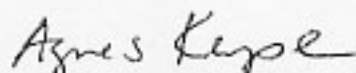
Länsstyrelsen anser att en byggnadsminnesförklaring av f.d. biograf Flamman är väl motiverad.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Länsrätten, se bilaga formulär O1.

I detta ärende har landshövding Göte Bernhardsson beslutat och 1:e antikvarie Agnes Kempe varit föredragande. I beslutet har även länsjurist Ann Dahlberg, länsantikvarie Jan-Gunnar Lindgren och biträdande länsantikvarie Karolina von Mentzer deltagit.

Göte Bernhardsson

Agnes Kempe

Bilagor:
Planritning med skyddade utrymmen markerade
Översigtskarta
Hur man överklagar

Kopia till:
Riksantikvarieämbetet
Göteborgs stadsmuseum
Byggnadsnämnden i Göteborgs kommun
Lantmäterimyndigheten i Göteborgs kommun
Kulturmiljöenheten

Byggnadens väpnings ventilationssystem är förbjudet i park och visu-
prov på funktionellare tekniska innovationer. Lufsen tar in med hjälp av
en stor fälla i lästolen och leds via rännor och skogar upp i byggnaden
och in genom ventilationssystemet under varje fönsterruta.
Planerna finns med i kommunens bevarandeprogram och är en av Göte-
borgs tydligaste representationsformer för den funktionella arkitekturen.
Den utgör en viktig inslag i stadsbilden. På en nästan utsläpplad tomt
ligger den som ett värdigt avsnitt på Gubbensgrändens 1930-tals fastighet.
Länsstyrelsen vill att en byggnadsminnesförklaring av f.d. biograf Flan-
man är väl motiverad.

Hur man överklagar

I detta ärende har landstämman i Göteborgs kommun beslutat och i så måtto
att Ågrens Kämpor varit förordgade. I beslutet har även länsjurist Ann
Dahlberg, länsantikvarie Jan-Göran Lindgren och förordade länsantikvarie
Karin von Meuron deltagit.

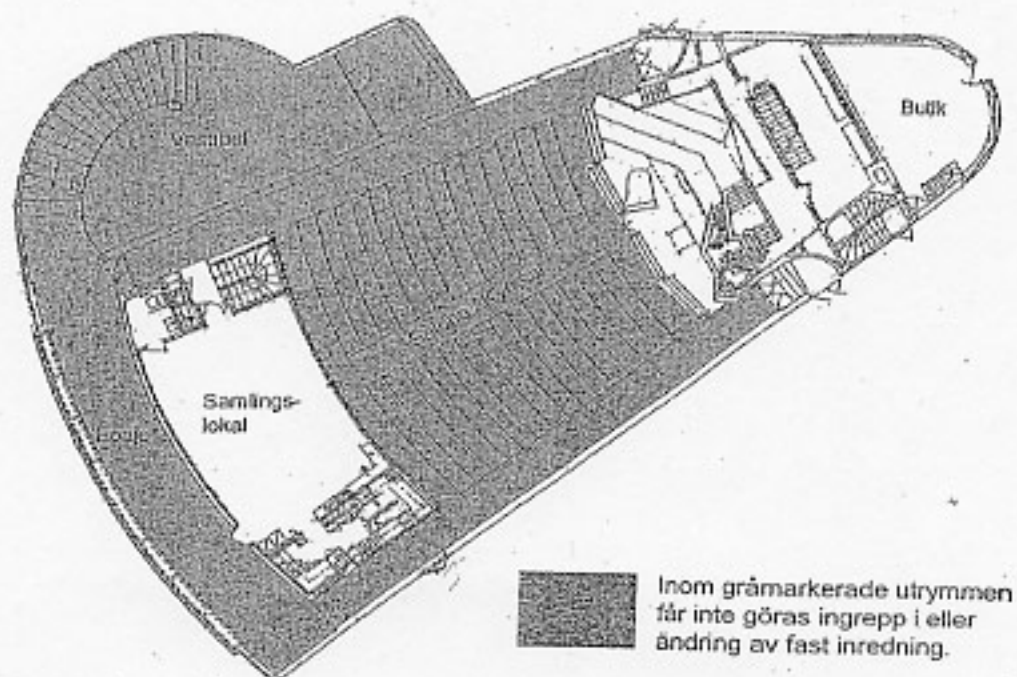

Ågrens Kämpor

Göteborgs kommun

Planritning

F.d. biograf Flamman på fastigheten Gårda 68:1

Ritning Arne & Ingvar Suneson 1983, reviderad av Agnes Kompe 040322.

Översiktskarta

F.d biograf Flamman på fastigheten Gårda 68:1 markerad

